

VII. 3412 - 232 / 1932-33 - 1933. vi. 24. - vegyes - nytkb.

VIII. 4586 - 422 / 1935-36 - 1936 vi. 26. - tört. - némaíj. pót;

" 4629 - 31 / 1936-37 - " xii. 29. - némaíj. pót. - nytkb;

" 4701 - 103 / " " - " xi. 26. - kételez - nytkb.

Szülélnéje, Szabolcs m. 1911. viii. 11. yr.

Avatási átiat : 330 / 1936-37. jhoz.

Rep: 1936. xii. 27.

A. T. DEBRECENI M. EIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉVK: 1936 NOV. 21.

304

szám.

Előirat: _____

1936 — 1937.

Utóiratkiadás jogintézménye

az élő magyar jog tükrében.

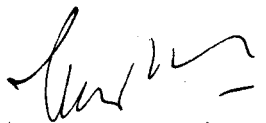
Árúlatra kiadhatók :

Dr. Kovács Andor

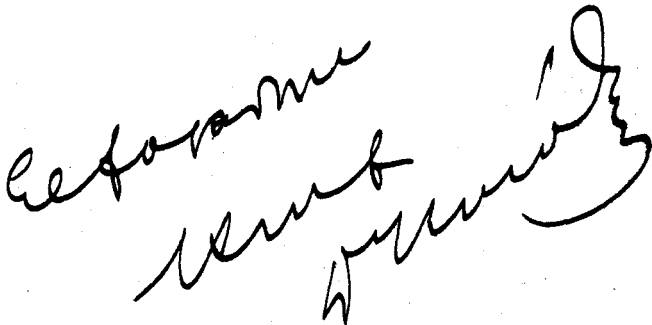
„ Fegyver Gyula

professzor usakmark.

Debrecen 1936. nov. 21.

e. i. dékán.

Előirat.

Debrecen, 1936. nov. 24

Gottlieb E. Miksa

jogtudori értekezése.

A 2372

Források:

- 1./ Dr. Toghze Gyula: Nemzetközi jog. Debrecen. 1930.
- 2./ Vargha Ferenc - Isaák Gyula: Bünvádi perrendtartás. Budapest. 1928.
- 3./ Angyal Pál: Magyar büntetőeljárásjog tankönyve. Budapest. 1915 - 1917.

Az ősi államszervezetekben, ahol az igazságszolgáltatás és ennek keretében a bűnösök üldözése és megbüntetése vallási jellegű törvények és szabályok alapján vallási szervek, papi testületek, vagy papi személyek kezében nyugodott, mindenütt találkozunk olyan, rendszerint vallási kegyelet által megszentelt helyekkel, ahol az odamenekült bűnös az istenek oltalma alatt állónak tekintetett s mindaddig, amíg a szent helyen tartózkodott, az igazságszolgáltatás közegei kezüket rá nem tehették. Főként templomok, szent ligetek, vallási kultusz által szentnek tisztelt sírhelyek szolgálták ilyen asyllum gyanánt. -

A későbbi jogfejlődés során, amikor a bűnüldözés és bíráskodás joga és kötelessége a vallási szervek kezéből kicsuszott és mindinkább világi szervek, állami hatóságok kezébe ment át, az ilyen helyek is lassanként elvesztették asyllum jellegüket és a bűnösnek, ha az igazságszolgáltatás alól ki akarta vonni magát, nem volt más választása, mint elmenekülni más állam területére, ahova az őt üldöző hatóságok keze el nem ér. Az idegen állam területe szolgált tehát a bűnösöknek asyllum gyanánt és tekintettel az ókori és középkori államok zárkózottságára és a közlekedés nehézségeire, az idegen jogterületre menekült bűnös biztonságban érezhette magát.-

Ezekben az időkben a nemzetközi érintkezés nagyon kezdetleges lévén, nem is igen találkozunk olyan esettel, amelyben valamely állam a területére menekült idegen bűnöst államának kiszolgáltatta volna. Ha ritkán elő is fordult, rendszerint csak az uralkodó ellen elkövetett bűncselekmény tettesének, vagy valamely politikai, vagy vallási okból üldözött egyénnek kiszolgáltatásával találkozunk, ezzel is csak közvetlenül szomszédos államok között, de közönséges bűncselekmények elkövetőivel szemben, vagy távolabb fekvő államok között az érintkezés nehézségei miatt a bűnösök kiszolgáltatása iránt eljárás nem fejlődött ki.

Pellegrini

Csak az újabb és legújabb időkben, am-
dön a fejlődő kultúra következményeként az álla-
lamok és nemzetek közötti érintkezés szabályai
kifejlődtek és az államok összeműködését biz-
tosító nemzetközi jog keretében jogi rende-
zést nyertek, alakult ki a nemzetközi bünte-
tő jog és eljárás, azaz ama szabályok foglala-
lata, amelyek irányadóul szolgálnak az álla-
mok részéről egymásnak a bűnüldözés terén
nyújtandó segítség tekintetében. E szabályok
között a legfontosabb helyet foglalják el a
bűnösök kiadatására vonatkozó rendelkezések,
amelyek lehetővé teszik, hogy a bűnelkövető
ember ne szabaduljon tettének következménye-
itől azáltal, hogy hazája joghatósága alól
magát kivonva idegen állam területére mene-

kül.-

Minthogy az újabb időkben nagyban-egészben minden államban uralkodóvá vált egyetemes büntető hatalom elmélete a bűnüldözést - bárhol követtetett is el a bűncselekmény - minden államnak kötelességévé teszi, - akülföldre menekült bűnös megbüntetése körül az érdekelt államok büntető felségjogának összeütközése merülvén fel, - nemzetközi jogi szabályozást igényel az egyes államok részéről e tekintetben egymásnak nyújtandó segítség. - Így azokat a fő elveket, amelyek mellett az egyes államok az idegen bűnösök kölcsönös kiszolgáltatására nézve megállapodnak, még pedig kiadatási szerződéssel - mert ilyen

szerződés, vagy szerződés hiánya esetén kölcsönösen követett gyakorlat nélkül kiadatási köteleességéről nem lehet szó - a nemzetközi jogban találjuk meg:-

Alapvető elv gyanánt az szolgál, hogy kiadatásnak csak civilizált, a nemzetek kulturális közösségébe befogadott államok között lehet helye, mert csak az ilyen állam jogszolgáltatásában bizhat meg a kiadó állam.- Ugyanílyen főelv az is, hogy a kiadatás csak idegen állam polgárával szemben foghat helyt. Ez következik abból az általános elvből, hogy az állam saját alattvalóját bárhol elkövetett bűncselekményéért bünteti, mert törvényeit saját polgáraitra külföldön is kötelezőnek tartja.- Találkozunk ugyan egyes

államok jogrendjében ettől eltérő felfogással is, így például az Amerikai Egyesült Államok és Anglia náluk követett territorialitás elvénél fogva saját honosukat súlyos bűncselekmények esetében kiszolgáltatják az elkövetési hely államának.

Általános szabály az is, hogy kiadatásnak csak közönséges bűncselekmények elkövetőivel szemben van helye, mert a politikai bűnösök minden államban menedékjogot élveznek. Ez az általános szabály azonban csak az ugynevezett feltétlen politikai bűncselekménnyel elkövetőire vonatkozik, mert a nemzetközi szerződések az államfők, vagy családtagjaik ellen bár politikai indokból elkövetett gyilkosságot, vagy annak kísérletét nem tekintik politikai bűncselekmény-

nek és így ilyen esetekben kiadatást engedélyeznek.- Ezt az elvet először az 1856-í belga kiadatási törvény záradéka szankcionálta, mely törvény arról intézkedett, hogy Belgium milyen esetekben ad ki. Ez a rendelkezés a III. Napoleon ellen elkövetett merénylet hatása alatt született meg és innen az összes későbbi nemzetközi kiadatási szerződések átvették.-

Általános elvül szolgál az a szabály is, hogy nem csak a megkereső állam alattvalói, hanem idegen állam alattvalói is kiadandók és hogy a kiadatást kérheti az elkövetési hely állama és a bűnöző honossági állama egyaránt.

A kiadás nemzetközi jogi főelvei tartalmaznak rendelkezést arra az esetre is,

ha a bűnös kiadatását több állam kéri.- Ilyen esetben annak az államnak adandó ki, amelynek területén a legsúlyosabb bűncselekményt követte el.-

A specialitás elve is érvényesül a kiadatás intézményében, mely azt jelenti, hogy a kiadott bűnös csakis azon cselekménye miatt büntethető meg, illetőleg rajta csakis azon büntetés hajtható végre, amely miatt a kiadatás kérelmezett.-

A kiadatási eljárásról mindeddig - a nemzetközi jogban foglalt alapelveit ismertetve - tágabb értelemben beszéltünk, gyakorlati előfordulását tekintve azonban, a megkereső, illetve, megkeresett állam nézőpontjából két alak-

ját kell megkülönböztetnünk.- Az egyik a szorosabb értelemben vett kiadatás, mely alatt értjük azt az eljárást, amidőn a belföldön tartózkodó külföldi honosságu egyénnek idegen állam büntető hatósága alá való juttatásáról van szó, a másik az ugynevezett kikérési eljárás, az az eset, amidőn külföldön tartózkodó bűnözőt abból a célból kérünk ki az idegen állam joghatósága alól, hogy fölötte hazai büntető hatóság eljárását tegyék lehetővé.-

A kiadatási eljárás menetére nézve három rendszer ismeretes.- A francia rendszer értelmében a kiadatási eljárás teljesen adminisztratív, igazgatási jellegű és titkos.- Az angol rendszer szerint a kiadatási eljárás nyilvános

és lényegében bírói eljárás, mert nemcsak a kiadatás alakszerűségét vizsgálja, hanem a bűnösség kérdésére is tekintettel van.- Végül a harmadik, az úgynevezett belga - holland rendszer, a kiadatás kérdésében a döntést a kormányhatóságra bizza, a bíróság szerepe csak annyiban áll, hogy megvizsgálja, miszerint a kiadatási kérelem a törvényes, illetve a vonatkozó jogszabályokban előírt kellékeknek és feltételeknek megfelelő-e.- A magyar jogrendben a kiadatási eljárás ez utóbbi rendszer szellemét követi,- amennyiben bíróság határoz abban a kérdésben, hogy a kikérés, illetve kiadatás szüksége felmerült-e és bíróság teszi meg a kezdeményező lépéseket.- Maga a kiadatási és illetve kikéré-

si eljárás azonban tisztán közigazgatási jellegű, mert annak megállapítása, hogy van-e helye kikérésnek, vagy kiadatásnak és továbbmenőleg a szükséges diplomáciai intézkedések megtétele az igazságügyminiszter kezében van.-

A kiadatásra vonatkozóan alapvető intézkedést tartalmaz az 1896: XXXIII.t.c. /bűnvádi perrendtartás/ 474.§-a.- Ezen törvényhely szerint a kiadatás feltételeire és a kiadatás iránti ügyekben való eljárásra nézve a nemzetközi szerződések s ezek hiányában a fennálló viszonyosság az irányadó.- Amennyiben ezek eltérőleg nem rendelkeznek, a kiadatás iránti ügyekben a 475-476.§-ok szerint kell eljárni.- A kiadatás feltételeire nézve ezen törvényszakasz idézi az 1878:

V. t. c. / Btk. / 9. és 17. §-ait, továbbá az 1879
XL. t. c. / Kbt. / 14. §-át.-

A Btk. 7. §. 2. / pontja értelmében ezen törvény szerint büntetendő az, aki a Btk. második rész, II., III., és IV. fejezeteiben meghatározott, valamely bűncselekményt, vagy a XI. fejezet szerinti pénzhamisítást külföldön követi el, - sőt a 9. §. értelmében az olyan külföldi is a Btk. hatálya alá tartozik, aki az itt meg nem említett valamely büntettet, vagy vétséget követ el külföldön, amennyiben kiadatásának szerződés, vagy gyakorlat értelmében helye nincs és az igazságügyminiszter a bűnváltó eljárás megindítását elrendeli.-

A Btk. 17.§-a lerögzíti azt a nagyon fontos alapelvet, hogy "magyar honos más állam hatóságának sohasem adható ki".-

A Kbt. 14.§-a pedig az iránt rendelkezik, hogy "kihágás miatt kiadatás nem engedélyezhető".

Ezek az itt felsorolt törvényes rendelkezések a fentebb érintett disztinkció szerint úgy a kikérésre, mint a szorosabb értelemben vett kiadatásra vonatkoznak. Ezek és a Bp. 474.§-a értelmében a nemzetközi szerződések, valamint a viszonyosság szabályai szolgálnak alapul a kiadatás körüli eljárásra.-

Ha kikérés esete forog fenn, vagyis

Ha külföldön tartózkodó egyén hazai joghatóság alá vonásának szüksége merül fel, az eljárásra a rendes illetékesség szabályai irányadók.- Illetékes az a bíróság, melynek területén a cselekmény elkövettetett, /forum delicti commissi/, kétség esetén a Bp.26.§-a értelmében az illetékes törvényszéket a koronaügyész meghallgatásával a Kir.Kuria határozza meg. A Kuria által kijelölt bíróság azonban tartozik az ügyet átengedni a rendes eljárásra illetékes bíróságnak, ha a fő tárgyalás előtt a rendes illetékesség kétséget kizáró módon megállapíthatóvá válna.

Az ilyként meghatározott illetékes bíróság elfogató parancsot, vagy nyomozóle-

velet bocsát ki, mely utóbbit az általános szabálytól eltérőleg vétség esetén is kibocsájthatja, mivel a kikérésnek vétség esetén is helye van.- Ha az illetékes bíróság már vádhatározatot, vagy bűnösséget megállapító ítéletet hozott, ez esetben annak jogerőre emelkedését be kell várnia, - sürgős szükség esetében azonban a jogerőre emelkedés bevárása nélkül elfogató parancsot bocsáthat ki.- Ezután a bíróság határoz abban a kérdésben, hogy a kikérés szüksége fennforog-e és helye van-e a kikérés kieszközölhetésének.- A kikérés szükségét természetesen az a tény igazolja, hogy a terhelt külföldre szökött.- Az idevonatkozó határozat hozatala előtt a kir.Ügyészséget meg kell hallgatni.-

A határozat hozatala után, illetőleg a határozat jogerőre emelkedésének bevétele után /mivel a határozat ellen egyfoku felfolyamodás használható/ a bíróság az igazságügyminiszterhez felterjesztést tesz, mely felterjesztéshez mellékelni kell a külföldön tartózkodó terhelt személyleírását, továbbá az eset természetéhez képest az elfogatóparancs, nyomozólevél, jogerőre emelkedett vádhatározat, vagy ítélet hiteles kiadmányát.-

Az elként felterjesztett határozat tartalmi kellékeire nézve a Bp.475.§-a előírja, hogy annak tartalmaznia kell a bűncselekmény tüzetes megjelölését, továbbá szószerint kell idézni a büntető törvény ama paragrafusainak

rendelkezéseit, mely a cselekményre vonatkozólag a minősítést és a büntetési tételt megállapítja.-

Ezen jelentés felterjesztése után a további eljárás az igazságügyminiszter hatáskörébe tartozik, mely a szükséges teendőket diplomáciai úton fogantatosítja.-

Ha a kikérés szüksége a járásbíró-ság hatáskörébe tartozó vétség miatt vádolt, vagy ilyenért elítélt egyénnel szemben forog fenn, a Bp.560.§-a értelmében az eljárás azonos a fent ismertetettel.-A járásbíró-ság elfogató parancsot bocsát ki és az iratokat átteszi az ügyészséghez az igazságügyminiszterhez további eljárás céljára való felterjesz-

tés végett.- A kikérést az Ügyészség indítványozhatja, tehát, ha magáévá teszi a járásbírótság álláspontját a kikérést illetőleg, akkor minden további nélkül felterjeszti az iratokat az igazságügyminiszterhez, ha azonban véleménye a járásbírótság véleményétől eltér, akkor annak közlése mellett kiegészítést indítványozhat, de ha a járásbírótság megmarad eredeti álláspontja mellett, erről értesíti a királyi Ügyészséget, mely most már az iratokat az igazságügyminiszterhez felterjesztetni köteles.-

A szorosabb értelemben vett kiadatás esetében, vagyis amidőn külföldi birói hatóság kéri, Magyarország területén tartózkodó idegen állampolgárnak kiszolgáltatását, hogy vele

szemben a bűnvádi eljárást lefolytathassa, vagy a kiszabott büntetést végrehajthassa, - szemben a kikérési eljárással, amidőn az illetékes bíróságot a cselekmény elkövetési helye állapítja meg /rendes illetékesesség/ és kisegítő illetékeség gyanánt a forum designationis elve lép alkalmazásba, - a terhelt lakóhelye állapítja meg az illetékeséget /forum domicilii/. - Ha ez nem volna megállapítható, akkor a kézrekerülés helye /forum deprehensionis/ szerint illetékes törvényszék jár el. - Ezt a szabályt a Bp. 27.§-a mondja ki. -

Az ekként az eljárásra illetékes törvényszék elsősorban azt tartozik megállapítani, hogy a kiadatásnak egyáltalán helye van-e. - Ha a

kiadatás feltételei a külföldről érkezett megkeresés mellékleteiből /nyomozó levél, elfogató parancs, vádhatározat, bűnösséget megállapító ítélet, vagy ilyenek hiányában ezekkel egyenlő erejű határozat/ megállapíthatók, a kiadni kért egyén a kir. ügyészség indítványa alapján letartóztatandó.- Természetesen nincs helye a letartóztatásnak, ha a megkeresésből rögtön nyilvánvaló, hogy kiadatásnak nincs helye./Bp.476.§.1. bek./

Ha a letartóztatást nem a Bp.27.§-a szerint illetékes törvényszék rendelte el, ennek határozata háladék nélkül kikérendő /Bp. 476.szakasz, 2.bek./ .-

A letartóztatást ugyanazok a hatóságok rendelik el, amelyek általában előzetes

letartóztatás, vagy vizsgálati fogság elrendelésére feljogosítva vannak.-/Vizsgálóbíró, vádtanács, ítélő bíróság, járásbíró, rendőri hatóság.Bp.143.§., 150.§./

A letartóztatás elrendelése ellen perorvoslatnak nincs helye /Bp.476.§.3.bek./.-

A letartóztatott biztosíték mellett szabadlábra nem helyezhető.-/Bp.476.§.4.bek./

A magyar bünvádi perrendtartás számol azzal az esettel, hogy a bűncselekményt elkövető egyén a mai fejlett közlekedési technika mellett rövid órák alatt külföldi területre menekülhet és így abban az esetben, ha a késedelem veszéllyel jár, alakszerű megkeresés nélkül is helyt ad a kiadni kért egyén letartóztatásának, amennyiben a külföldi hatóság elfogató pa-

rancsot bocsátott ki és erről a magyar hatóságok
átíráttal, vagy táviró, vagy távbeszélő útján
értesítette.- / Bp.476.§.5.bek./

Különös jelentőséggel bír ebben a
tekintetben a legujabban nemzetközileg kiépi-
tett rendőri rádió leadó és vevő hálózat, mely-
nek segítségével veszéllyel járó késedelem esetén
a letartóztatás iránti megkeresés percek alatt
továbbitható a terhelt tartózkodási helyének
hatóságához.-

Ha azonban a letartóztatás alaksze-
rű megkeresés nélkül a fentiekben ismertetett
rövid uti értesítés mellett történt és ha az a-
lakszerű megkeresés a magyar állammal határos
államtól egy hónap alatt, más európai államtól

hat hét alatt és Európán kívüli államtól három hónap alatt, a letartóztatás foganatba vételétől számítva be nem érkezik ahhoz a törvényszékhez, amely a letartóztatást elrendelte, - a letartóztatott egyén szabadlábra helyezendő.- /Bp. 476.§.6.bek./

A kiadni kért egyén letartóztatásának megtörténte után veszi kezdetét a tulajdonképpeni kiadatási eljárás, melynek négy fázisa különböztethető meg.- Az első a nyomozás.- A Bp.476.§.7.bek. értelmében a Bp.27.§. szerinti illetékes törvényszék sürgősen kinyomoztatja, hogy fennforognak-e a kiadás feltételei.- Hogy ez megállapítható legyen, elsősorban kihallgatandó a terhelt és megszerzendők a szükséges

adatok. Anyomozás eszközlésére a vizsgálóbíró, esetleg a kiküldött járásbírótság hivatott.-

Ha a nyomozás befejezést nyert, az eljárás második szakaszába ér.- A törvényszék nem nyilvános ülést tart, melyen meghallgatja a kir. ügyészséget és a kiadni kért egyént.- A tárgyalás eredménye alapján véleményt nyilvánít a kiadatás tárgyában.- /Bp.476.§.8.bek./

Az ügyiratok ezután a törvényszék véleményes jelentésének kíséretében az igazságügy miniszterhez terjesztetnek fel, aki a kiadatás kérdésében határoz.- Az igazságügyminiszter határozatának meghozatalánál nincs kötve a törvényszék véleményes jelentéséhez és elrendelheti, vagy megtagadhatja a kiadatást, esetleg további nyomozást is rendelhet el.-

Ha a Bp.476.§.6.bekezdésének esete /alakszerű megkeresés az ottirt határidőn belül meg nem érkezik az illetékes törvényszékhez/ fenn nem forog, az esetben a letartóztatottat csak az igazságügyminiszter határozata alapján lehet szabadon bocsátani.-

Ha a külföldi megkeresés járásbiróság-hoz érkezik, nevezetesen, ha valamely járásbirósági hatáskörbe utalt vétséggel terhelt egyén kiadatásáról van szó, akkor a járásbiróság a letartóztatni kért egyénnek mindenekelőtt honosságát állapítja meg és az ügyiratokat további intézkedés végett a kir. ügyészséghez küldi meg.- A további eljárásra és véleményes jelentéstételre az utóbbi esetben az a törvény-

szék illetékes, melynek területén a járásbiróság székhelye van.-/Bp.560.§.2.és 3.bek./

Az itt elősorolt irányadó szabályok amint azt a Bp.476.§-ának ismertetésénél már láttuk, természetesen csak akkor alkalmazandók, ha a megkereső állammal való viszonylatban Magyarország a kiadatásra vonatkozó nemzetközi szerződése nincs.- Ha van szerződés, ez fenti szabályoktól eltérőleg is rendelkezhetik.- Ezek a kiadatási szerződések, ilyenek hiányában pedig egyes államokkal a kiadás tekintetében folytatott kölcsönös gyakorlat, az ugynevezett viszonzosság szabályozzák azokat a feltételeket, amelyek mellett a kiadatásnak, illetve a kikérésnek helye van és amely előfeltételeket az eljárásra illetékes birói hatóságok megvizsgálni kö-

telesek.-

Egyes államokban külön törvények, az ugynevezett kiadatási törvények határozzák meg, hogy milyen feltételek mellett van helye kiadatásnak és hogy így milyen értelemben köthetnek a kormányok kiadatási szerződéseket más államokkal.- Magyarországnak idévonatkozó törvénye nincs.- Az 1867.XII.tc. 8.§-a a kiadatási szerzéseknek a törvényhozással való közlését teszi kötelezővé, az eddigi gyakorlat azonban minden egyes kiadatási szerződést törvénybe cikelyezett és így megállapítható, hogy Magyarországon a kiadatás feltételeit törvénybe cikelyezett nemzetközi szerzések írják elő.- Kivételt képez e tekintetben Ausztria és Németország, mely államokkal való viszonylatban a

kiadatás feltételeit nem szerződés, hanem viszonyosság állapítja meg.- Ezen államokkal szemben tehát a kiadatás jogi kötelessége nem szerződésen, hanem kölcsönösen követett gyakorlaton alapul.-

A világháború befejeztéig viszonyosság állott fenn Törökországgal szemben is, de ezt követően és illetve a trianoni békeszerződés rendelkezései értelmében ezen állammal a viszonyosság megszűnt.- Ausztriával szemben a bűnüldözést hatályosabbá teszi az a körülmény, hogy, miként a monarchia fennállása idejében, a magyar és osztrák bíróságok a kiadatás kérdésében egymással közvetlenül, tehát a hosszadalmas diplomáciai ut kikapcsolásával érintkeznek.-

Még kell itt említeni azt a különös viszonyt, melyben a világháboru előtt a tulajdonképpeni Magyarország és Horvátország állott, nevezetesen - bár a két ország területén különböző büntető törvények érvényesültek, kiadatásnak mégsem volt helye, mert Horvátország az 1868: XXX.t.c. értelmében külföldnek nem volt tekintendő, így a bűnösök nem kiadattak, hanem megfelelő felügyelet mellett átkísértettek.-

A világháboru előtt Magyarországnak 20 állammal volt kiadatási szerződése.- A világháboru alatt ezek a szerződések a hadviselő államok között természetesen nem voltak hatályosak, a világháboru befejeztével pedig az 1921:XXXIII.t.c.-be cikkelyezett trianoni béke-

szerződés a kiadatási szerződésekre is kiterjedő új szabályozást hozott Magyarország nemzetközi szerződéseinek tekintetében.- A trianoni békeszerződés ugyanis azonfelül, hogy a világháboru alatt Magyarország által más államokkal kötött szerződéseket hatálytalanította és ugyancsak hatálytalanította az Oroszországgal és Romániával bármikor kötött összes szerződéseinket, a világháborut megelőző időkben Magyarország által kötött nemzetközi szerződéseket is jelentős mértékben korlátozta érvényességükben.- A békeszerződés 224. §-a ugyanis Magyarországot a világháboru előtt kötött nemzetközi szerződések közül csak az ezen cikkben taxative felsorolt szerződésekben hagyta benn, a többiekre nézve

pedig generális rendelkezésként azt tartalmazza, hogy a szövetséges és társult főhatalmak bármelyikével kötött kétoldalu nemzetközi szerződéseink közül csak azok maradnak továbbra is hatályban, amelyek tekintetében az illető hatalom közli Magyarországgal, hogy a szerződést újból életbeléptetni kívánja. Ilyen közlés joga Magyarországot nem illeti meg, hanem az csakis az illető hatalmaknak tartatik fenn.-

Ilyen külön nyilatkozat érkezett be a volt ellenséges hatalmak közül Belgiumtól, 1922-ben, Franciaországtól 1922-ben, az Északamerikai Uniótól 1922-ben, Görögországtól 1922-ben, Anglia és Írországtól 1922-ben, Olaszországtól 1923-ben, mely fenntartó nyilatkozatok folytán újból hatály-

ba léptek a felsorolt államokkal kötött kiadatási szerződések.-

A volt ellenséges államok közül, melyekkel kötött kiadatási szerződéseink fenti békeparancs értelmében hatálytalanokká váltak, újból szerződést létesítettünk Romániával, mely szerződés az 1925:V.t.c.-be foglaltatott.-

Ezen előbbieken felsorolt és a trianoni béke által nem érintett szerződésekkel együtt Magyarország jelenleg összesen 16 állammal áll szerződéses kiadatási viszonyban, fennáll továbbá a viszonzosság Ausztriával és Németországgal. Az Ausztriával fennállott kölcsönös kiadatási viszony a világháborút követő változott viszonyok hatása alatt csak annyi módosulást szenvedett,

hogy a monarchia felbomlása folytán most már osztrák állampolgárt nem csak Ausztriának, hanem más országnak is kiadunk és a politikai bűnösöket most már a két állam nem adja ki egymásnak, - míg a monarchia fennállása alatt ez utóbbi tekintetben épen ellenkező gyakorlat állott fenn.-

A trianoni békének a kiadatással kapcsolatos rendelkezéseit ismertetve, nem lehet szó nélkül elhaladni azon rendelkezése mellett, mely a kiadatásnak a nemzetközi jogban kifejlődött egyik alapvető elvével szöges ellentétben áll. Nevezetesen a békeszerződés azt a kötelezettséget rója Magyarországra, hogy a magyar kormány köte-

les kiszolgáltatni minden olyan személyt, kit a győztes hatalmak a háboru törvényeivel és szokásaival ellenkező cselekmények elkövetésével vádolnak./ U.n.háborus bűnösök./ Ez a rendelkezés nyilván sérti azt a nemzetközi jogi alapelvet, mely szerint egy állam sem adja ki saját polgárait.- Egyenesen megalázó jellegűnek kell tekintenünk ezt a rendelkezést,- bár gyakorlati megvalósítására sor nem került, mert ha a volt ellenséges hatalmak intéztek is a magyar kormányhoz olyan jegyzékeket, melyek ilyen háborus bűnösök neveit tartalmazták,- a jegyzékben foglalt nevek viselői épen a trianoni békeszerződés következtében nagyrészt elvesztették magyar ál-

lampolgárságukat, de maguk a kikérő hatalmak sem szorgalmazták a kiadatási kérelem teljesítését.-

Hogy a magyar állam részéről más államokkal a kiadásra vonatkozóan kötött nemzetközi szerződések mennyiben követik a nemzetközi jogban lefektetett alapelveket és a fentebb ismertetett törvényes rendelkezésekben foglalt elvi szempontokat,- annak illusztrálására szolgáljon a legutóbb Romániával kötött s az 1925:V.t.c-be iktatott kiadatási szerződés rövid ismertetése.

A szerződés első cikkében a szerződő felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy saját állampolgáraik kivételével kölcsönösen ki-

adják egymásnak a bíróságaik által a második cikkben felsorolt bűncselekmények miatt üldözött, vagy elítélt egyéneket, - amennyiben az egyik, vagy másik fél területén tartózkodnak.

Kiadatásnak csak olyan esetben van helye, ha a bűncselekményt a tartózkodási állam területén kívül követték el és ha a bűncselekmény mindkét állam törvényei szerint egy évi szabadságvesztésbüntetést, vagy ennél súlyosabb büntetést von maga után. - Ha a cselekményt harmadik állam területén követték el, csak akkor van helye kiadatásnak, ha az illető cselekményt mindkét állam törvényei külföldön való elkövetés esetén is büntetik. -

Kivételt képez az az eset, ha a megkeresett fél törvénye szerint az ilyen cselekmény elkövetőjét a megkeresett állam bírósága elé lehet állítani, vagy ha a megkeresett félnek az elkövetési hely államával olyan kiadatási szerződése van, melynek értelmében a bűncselekmény elkövetőjét az elkövetési hely államának köteles kiadni.-

Kiadatásnak a következő bűncselekmények esetében van helye:

1./ Szándékos emberölés, gyilkosság, szülőgyilkosság, gyermekölés, mérgezés, ölési szándék nélkül elkövetett halált okozó szándékos bántalmazás és testi sértés és gondatlanságból okozott emberölés.-

2./ Gyógyíthatatlan betegséget, állan -
dó munkaképtelenséget, csonkulást, vagy vala -
mely szerv elvesztését okozó szándékos bántal -
mazások és sértések.-

3./ Magzatelhajtás.-

4./ Mérgező, vagy egészségrontó sze -
rek alkalmazása ölési szándék nélkül, köze -
gészség ellen elkövetett szándékos, súlyos
cselekmények.-

5./ Gyermekrablás, gyermek családi
állása ellen elkövetett cselekmények.-

6./ Gyermekkitétel, vagy elhagyás.-

7./ Kiskorúak, nők, vagy fiatal le -
ányok elrablása, vagy letartóztatása, er -
kölcstelen célra.-

8./ Szemérem elleni cselekmények.-

9./ Kiskorunak a tettes, vagy más részére erkölcstelenségre csábítása által az erkölcs ellen elkövetett cselekmények.-

10./ Személyes szabadság megsértése és magánlaksértés, magánszemély által elkövetve.-

11./ Kettős házasság.-

12./ Okirat, vagy távirat hamisítása és ilyenek felhasználása, okiratnak megsemmisítése, vagy megromlása, más személy megkárosítására irányuló céllal.-

13./ Pénzhamisítás, hamis pénz forgalomba hozása, értékpapírok hamisítása, ilyenek forgalomba hozása.-

14./ Állami és közhivatali pecsétek, címkék, fémjegyek stb. hamisítása, ezek felhasználása és valódi pecsétekkel, fémjegyekkel stb. való visszaélés.-

15./ Hamis eskü, erre való csábítás, hamis tanuzás, hamis vád és rokoncselekmények.-

16./ Közhivatalnok által elkövetett sikkasztás és zsarolás.-

17./ Közhivatalnok, bíró stb. megvesztegetése.-

18./ Lopás, ha az ellopott tárgy értéke 200.- aranykoronát, illetve 210.- arany leut meghalad.-

19./ Rablás.-

20./ Zsarolás, fenti értékhatáron felül.-

21./ Sikasztás, hűtlen kezelés, jogtalan eltulajdonítás és rokoncselekmények fenti értékhatárt meghaladó esete.-

22./ Csalárd bukás, csőddel kapcsolatos bűncselekmények.-

23./ Orgazdaság.-

24./ Bármilyen közlekedési eszköz elleni közveszélyű cselekmény, ha ez másra halálos veszéllyel járhat.-

25./ Közlekedési eszközöknek, vagy ezek tartozékainak szándékos megrongálása, vagy megsemmisítése.-

26./ Épületek, hidak, töltések,

vagy egyéb műtárgyak szándékos és jogtalan megrongálása.-

27./ Sirok, kegyeleti helyek, művészeti tárgyak megrongálása, nyilvános könyveknek, közhasználatra szánt okiratoknak megsemmisítése, vagy rongálása.-

28./ Hajók, vagy rakományaik ellen elkövetett, súlyos, vagy nagyértékű károsodást okozó cselekmények.-

A felsorolt cselekmények kísérlete és a részesség bárminő alakja esetében is engedélyezni kell a kiadást, ha azt mindkét állam törvényei büntetik.-

A harmadik cikk értelmében politikai bűncselekmények miatt nem kell kiada-

tást engedélyezni és a kiadott egyént előző politikai tetteiért üldözni, vagy büntetni nem szabad.- Az államfő, vagy családjának tagja ellen elkövetett merénylet, ha az emberölés, gyilkosság, vagy mérgezés, illetve annak kísérletének tényálladékát kimeríti, nem tekinthető politikai büncselekménynek.-
/ Megfelel a szokásos u.n. merénylet - záradéknak. /

A szerződés negyedik cikkében érvényesül a kiadatás specialitásának elve, midőn kimondja, hogy a kiadott egyén oly cselekményért, melyért kiadatása nem engedélyezett, nem üldözhető s harmadik állam részére ki nem adható. Nem üldözhető és büntethető

a kiadott egyén olyan cselekményért sem, mely a szerződésben felsorolva nincs, ugyanilyenért harmadik államnak sem adható ki.- Ha azonban a kiadott egyénnek a bünvádi eljárás befejezése, vagy büntetésének kitöltése, vagy egyéni, esetleg közkegyelem folytán történt elengedése után egy hónapi ideje volt, hogy a kiadó állam területére visszatérjen és ezt nem cselekedte, - mindehhez a kikérő államnak joga nyílik.-

Nem engedélyezhető a kiadatás, ha a megkeresésben foglalt büncselekmény a megkereset fél, vagy a cselekmény elkövetési helyének állama törvényei szerint elévült, vagy megszűnt büntethető lenni, továbbá, ha a meg-

jelölt bűncselekmény miatt a megkeresett fél területén ellene eljárás van folyamatban, vagy az eljárást jogerősen megszüntették, ha elítélték, felmentették, vagy ha büntetését egyéni, vagy közkegyelem útján elengedték.-

A sértett fél panaszára üldözhető bűncselekmény esetében csak akkor van kiadatasnak helye, ha a sértett fél indítványa igazolva van.

Ha a bűncselekmény harmadik állam területén követtetett el, a megkereső fél bíróságai nem szabhatnak ki súlyosabb büntetést mint aminővel a cselekményt az elkövetési hely állama sújtja.-

A megkeresett fél kérelmére az

eljárás eredményét közölni kell.

A kilencedik cikk értelmében, ha a kikért egyén ellen a megkeresett állam területén más büncselekmény miatt eljárás van folyamatban, vagy ott büntetését tölti, a kiadatás elhalasztható addig, míg az eljárás befejezést nyer, vagy a kiadni kért egyén a büntetést kiállja, illetve azt neki elengedik. Ha azonban a kiadatást kérő fél törvényei szerint a halasztás folytán elévülés, vagy más súlyos hátrány állana be, időleges átadást kell engedélyezni és a kiadott egyént haladéktalanul vissza kell kísérni a kiadó állam területére, mihelyt az eljárás a megkereső fél területén befejezést nyert.

A 10. cikk értelmében több állam kiadatási kérelme esetén annak kell a terheltet kiadni, amelynek területén a legsúlyosabb bűncselekmény követt~~et~~ett el.- E-
gyenlő súlyos bűncselekmények esetében a megelőzés dönt.-

Szerződő felek kölcsönösen lemondot-
tak egymás irányában mindennemű szállítási,
őrzési, vagy egyéb eljárási költség megté-
ritésére vonatkozó igényről.-

Minden bizonyítékot, a bűncselek-
ményből származó tárgyakat és elkövetési
eszközöket lehetőleg át kell adni a megkere-
sítő félnek.-

Rendelkezik továbbá a szerződés ar-

ról, hogy a kiadatási megkeresést diplomáciai uton kell előterjeszteni és közölni kell a vonatkozó ítéletet, elfogató parancsot, le tartóztatást rendelő végzést, stb. és ezeknek tartalmazniok kell a bűncselekmény természetét és súlyosságát és a megkereső állam törvényének azt a szövegét, mely a megkeresésben foglalt bűncselekményre alkalmazást nyer és a büntetést, amely a cselekményért kiszabható. Az iratok eredetben, vagy hiteles másolatban csatolandók, lehetőleg személyleriás, vagy a személyazonosság megállapítására szolgáló adatok közlése mellett. Az iratok a megkeresett fél nyelvén készült fordítással, vagy hiteles francia nyelvű

fordítással szerelendők fel.-

Ha kétség forog fenn az iránt, hogy van-e helye kiadatásnak, a megkeresett állam felvilágosításokat kérhet.

Szökés lehetőségének elkerülése végett a keresett személy azonnal letartóztatandó, de ha felvilágosítás kérése esetében a letartóztatástól számított egy hónap alatt a szükséges felvilágosítás nem érkezik meg, a letartóztatott szabadon bocsátandó. Letartóztatásnak távirati, vagy távbeszélő útján küldött megkeresésre is helye van, ha ez az értesítés diplomáciai úton a megkeresett fél külügyminiszteriumához érkezett. Rendkívül sürgős szükség esetében azonban az illeté -

kes hatóság közvetlenül intézett megkeresése alapján is helye van letartóztatásnak.-

A szerződés rendelkezéseket tartalmaz a szerződő államok polgárainak kölcsönös tanukénti idézésével kapcsolatosan nyújtandó jogsegélyre nézve is, továbbá iratok, vagy más bizonyítékok kölcsönös megküldése tárgyában követendő eljárásra.-

Kötelezettséget vállalnak a szerződés értelmében a felek az iránt is, hogy egymással kölcsönösen közlik az olyan büntető ítéleteket, amelyek a másik állam polgárát büntett, vagy vétség miatt elítélik. A közlésre a szerződés diplomáciai utat ír elő.-

Megemlítendő még, hogy a szerződés zárójegyzőkönyvének rendelkezései szerint a kiadatás teljesítésének kelléke még az is, hogy a magyar állam alakszerű nyilatkozatban vállaljon kötelezettséget az iránt, hogy az esetleg kiszabandó halálbüntetés az elítélten nem fog végrehajtatni./Romániában nincs halálbüntetés./ Ez a szabály érvényesült az Ausztriával való viszonyos eljárásban is egészen a legújabb időig. Az 1934. évben azonban Ausztriában is behozták ujból a halálbüntetést bizonyos legsúlyosabb deliktumokra és ehhez képest a gyakorlat valószínűleg oda alakul, hogy az osztrák hatóságok ilyen nyilatkozatot nem fognak bekivánni.-

Az itt ismertetett magyar - román kiadatási szerződésnek nagyban - egészben megfelelnek a korábban más államokkal létesített kiadatási szerződések is.- Van azonban néhány jelentékenyebb eltérés, amelyek ismertetésére itt ki kell térnünk.

Franciaországgal, az Északamerikai Egyesült Államokkal és Görögországgal szemben csak a megkereső állam területén elkövetett bűncselekmények miatt van kiadatásnak helye.- A Görögországgal létesített szerződés értelmében továbbá a kiszabandó büntetés minimuma 2 évi szabadságvesztés kell, hogy legyen.-

A Nagybritanniával kötött szerződés

nem említi a magzatelhajtást és a testi sér-
tést.-

A szemérem elleni bűncselekmények mi-
att nincs kiadatásnak helye Görögországgal
szemben, Angliával szemben is csak erőszakos
nemi közösülés miatt van helye kiadatásnak.-

Az olasz szerződés rágalmozás miatt
is engedélyez kiadatást.-

Az Unióval szemben fennálló szerződés
csak gyilkosság, gyilkos szándékkal elkövetett
támadás, kalózkodás, gyujtogatás, rablás, pénz-
hamisítás és hamis pénz forgalomba hozatala,
végül közpénztárak elleni sikkasztás miatt en-
ged kiadatást.-

Végül a Svájcjal fennálló kiadatási

szerződés kizárja, hogy a kiadott egyén kivételes bíróság elé állitható legyen.-

A fenti exemplificatív felsorolás meggyőző bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy a magyar állam által létesített nemzetközi kiadatási szerződések úgy a kiadatásnak a nemzetközi jogban lefektetett alapvető elveit, mint a magyar tételes törvényeknek idevágó rendelkezéseit szem előtt tartva, illeszkednek bele a nemzetközi büntetői jogsegély rendszerébe.-

.....

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁRA
5164 148
gyarapodási naplószám